

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1. Η ΓΕΡΑΚΙΝΑ¹

*Κίνησι η Γιρακίνα
για νιρό κρυγιό να φέρει,
σιουμ ντουμ ντούμ ρουμ ντουμ ντουμ²
τα βραχιόλια της βρουντούν.*

*Κι έπισι μες στου πηγάδι
κι έβγαλι φωνή μεγάλη,
σιουμ ντουμ ντούμ ρουμ ντουμ ντουμ
τα βραχιόλια της βρουντούν.*

*Κι έτριζαν μικροί μεγάλοι
κι έτριζα κι γω καημένους
σιουμ ντουμ ντούμ ρουμ ντουμ ντουμ
τα βραχιόλια της βρουντούν.*

*Σόπα σόπα, Γιρακίνα,
γω θα έρτου να σι βγάλου,
σιουμ ντουμ ντούμ ρουμ ντουμ ντουμ
τα βραχιόλια της βρουντούν.*

*Γω θα έρτου να σι βγάλου,
και γυναίκα να σι πάρου,
σιουμ ντουμ ντούμ ρουμ ντουμ ντουμ
τα βραχιόλια της βρουντούν.*

¹ Το περιστατικό συνέβη στις 6 Αυγούστου του 1870. Πρωταγωνιστές ήταν η δεκαεξάχρονη Γερακίνα Ροκάνη και ο Τριαντάφυλλος Γκοστίνος, που παρά την προσπάθειά του δεν πρόλαβε να σώσει την αγαπημένη του. (Δήμος Νιγρίτας).

² Οι στίχοι και η επωδός τραγουδιούνται με διάφορες παραλλαγές. Δες Ν.Π. γ' 1.0.

2. Ο ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ³

Από τα “40 τραγούδια της πόλης των Σερρών” του Γιώργου Αγγειοπλάστη, Σέρρες 1994, με προσαρμογή στην ορθογραφία του βιβλίου.

1	Κάτω στην Ανατολή Μαυρουδής πουλεί κρασί. Όλ(οι) οι Τούρκοι του 'πιναν μα παρά δεν έδοναν. ⁴	2	Θύμουσι κι ου Μαυρουδής τ'ς έβρισι την πίστη τους. Πιάστι τον τον κιαρατά ρίτζι τον με στη φουτιά.
3	Έτριζαν τον άρπαζαν κίντσαν κι τον πάιναν. Κει που τον ιτοίμαζαν όλνοι τον ανέγκαζαν.	4	Γένου Τούρκους, Μαυρουδή, να χαρείς τα νιάτα σου. ⁵ Σταθείτι, μπρε σκυλότουρκοι, ως να έρτ(ει) η μάνα μου.
5	Να κι μάνα τ' έρχιτι κλαίοντας θρηνίζοντας. Κλαίοντας θρηνίζοντας τα μαλλιά τραβίζοντας.	6	Τι μι λες, μπρε μάνα μου, τι μι λες κι συ να γέν(ει); Θέλεις Τούρκους να γραφτώ ή με στη φουτιά να μπω;
7	Κάλλιον Τούρκους να γραφτείς πέρι στη φουτιά να μπεις. Σταθείτι, μπρε σκυλότουρκοι, ως να έρτ(ει) κι αγάπη μου.	8	Να κι αγάπη πο 'ρχιτι κλαίοντας θρηνίζοντας. Κλαίοντας θρηνίζοντας τα μαλλιά τραβίζοντας.
9	Τι μι λες, αγάπη μου, τι μι λες κι συ να γέν(ει); Θέλεις Τούρκους να γραφτώ ή με στη φουτιά να μπω;	10	Κάλλιο στη φουτιά να μπεις πέρι Τούρκους να γραφτείς. Κι αγκαλιάζονται κι οι δυο ρίχνουντι με στη φουτιά.
11	Σα λαμπάδισ έκιγαν σα θυμνιάμα μύριζαν. Πιριστέρια έγιναν στα Ουράνια πέταζαν.		

³ Για την ταυτότητα του Μαυρουδή και για άλλες καταγραφές του τραγουδιού, δεξ εισήγηση Κωνσταντίνου Σιαμάκη στο επιστημονικό συμπόσιο «Η Νιγρίτα - Η Βισαλτία διά μέσου των αιώνων», (Ν.Β. ΠΗΓΕΣ 6).

⁴ Ο Γιώργος Σταματιάδης, τραγουδιστής δημ. τραγ. της Νιγρίτας, τραγούδησε το δίστιχο, *το 'πιναν οι χριστιανοί κι του καλουπλήρουναν*. Δες Ν.Π. γ' 287.0.

⁵ Ο ίδιος τραγουδιστής τραγούδησε, *να κερδίσεις την τουρκιά κι όλη την αρβανιτιά*.

3. Ο ΤΖΙΟΥΤΖΙΑΣ⁶

Τραγούδησε ο Γιώργος Σταματιάδης

*Κίνισι κι ου Τζιουτζιά μας⁷
στ' Αμούρμπιγκ για να πάει
μι του γέρου του Ντραμπάζη
να νυφουδιαλέξ(ει).*

*Σαν τον είδαν Μουρμπικιώτσις
πάισαν κι άλλαξαν,
πράσινα φουστάνια βάζουν
κι άλικις πουδιές.*

*Σαν τις είδι κι ου Τζιουτζιά μας
πιάσκι στου χουρό.
Σαν τον είδαν Μουρμπικιώτσις
πάισαν ζιάλλαξαν.*

*Δεν τον παίρνου γω μπρε μάνα
φτον του Νιγριτνό,
φτος πουδάρ(ι) δεν ζέρ(ει) να ρίξει
κι όλου νταϊαντά.*

⁶ Το περιστατικό πρωτοτραγουδήθηκε, κατά την παράδοση, από τον αδερφό του Τζιουτζιά, τον Χρήστο, που ήταν μεγάλος παραγιλαστάς.

⁷ Ο στίχος λέγεται αλλιώς, *κίντσι κίντσι κι ου Τζιουτζιά/Τζιουτζιάς μας*. Δες και Ν.Π. γ' 484.0.

4. ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΟΥ ΡΑΓΚΟΥΔΙ⁸
Τραγούδησε ο Γιώργος Σταματιάδης

1. *Αντώνης του Ραγκούδι μπαρντάκια διάλιγι
κι Αυγινιώ του Κουκουσιούρα, Αυγινιώ μ', κρουμμύδια σκάλιζι.*
2. *Αυγινιώ μ', σι λέου σήκου π' τιαυτόν του μαχαλά
κι έλα με στους μπαζέδεις, Αυγινιώ μ', που είναι Θιού χαρά.*
3. *Δε θέλου να δουλεύεις να βασανίζεσαι,
μον θέλ' να τρως να πίνεις, Αυγινιώ μ', κι να στολίζεσαι.*
4. *Εσύ στο παραθύρι κι εγώ στον καφινέ,
ρίξε μου μια δικάρα, Αυγινιώ μ', να πιω έναν καφέ.*
5. *Παπούτσια μιντσισιόλις κι κείνα βιρισέ,
δεν μι τα 'δουσι ο Τσιρίζης, Αυγινιώ μ', γι' αυτό δεν ήρτα ψες.*
6. *Ο ήλιος βασιλεύει στα παραθύρια σου⁹
και συ διαβόλου κόρη, Αυγινιώ μ', βάφεις τα φρύδια σου.*
7. *Αυγινιώ του Κουκουσιούρα κι τ'ς Ράγκινας ου γιος
βάλθηκαν για να παρθούνε, Αυγινιώ μ', να τ'ς χέσου του γουνιό τ'ς.*

⁸ Ο Αντώνης ήταν γιος του Γιαννακού Ράγκου, ήταν *του Ραγκούδι(ι)*. Πρέπει να έζησε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, αφού ο εγγονός του Αντώνης Ράγκος, με σημερινό επώνυμο Φωτίου, γεννήθηκε το 1930.

⁹ Τα δίστιχα 6 και 7 είναι προσθήκες στο αρχικό τραγούδι. Το 6 είναι από στίχους των ημερολογίων και το 7 το τραγουδούσαν όταν ήταν μεθυσμένοι. Δες και Ν.Π.γ' 2.0.

5. Η ΓΙΡΑΚΟΥ¹⁰

Τραγούδησε ο Νίκος Ασπουγαλής

*Παραскиβή ξημέρουμα κουντά στον μεσημέρι¹¹
κίνησι κι Γιράκου μας άμμου να πάει να φέρει.¹²
Ρουτάει μια, ρουτάει δυο, καμία δεν πηγαίνει,
ρουτάει κι την Τσιακίρου μας, τ' αγγείά θέλει να πλένει.¹³
Σύρι, Γιράκου, μοναχή κι γω θα σι κοιτάζου.
Κίνησι κι Γιράκου μας άμμου να πάει να φέρει.
Χτυπάει μια, χτυπάει δυο, πέφτει κι την πλακώνει.
Ψιλή φουνίτσα έβγαλι σα νάταν χιλιδόνι.
Ισείς πουλιά πιτούμινα πιτάτι στον αγέρα
δώστι/(σύρι) τα χιριτίματα 'τ'ς Γιράκουσ τον πατέρα.*

6. ΜΗΛΟ ΜΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟ

Τραγούδησε ο Γιώργος Σταματιάδης.

*Μήλο μου κόκκινο¹⁴ ρόιδο βαμμένο,
γιατί μι μάρανις τον πικραμένου.
Πααίνου κι έρχουμι μα δε σι βρίσκου,
βρίσκου την πόρτα σου μανταλουμένη.*

*Τα παραθύρια σου φιγγουβουλούσαν
ρουτώ του πάπλουμα πού πάει κυρά σου.
Κυρά μ' δεν είνι δω πάισι στη βρύση
πάισι να πει νιρό κι να γιουμίσει.*

¹⁰ Το περιστατικό συνέβη το 1919 και αναφέρεται στη Γιράκου Γκαδρή.

¹¹ Ο στίχος λέγεται αλλιώς, *κουντά στον μεσημέρι*.

¹² Στην Τερπνή ο στίχος λέγεται αλλιώς, *χώμα να πάει να φέρει*.

¹³ Η Τσιακίρου ήταν γυναίκα του Χρήστου Σκαμαγκά. Δες Ν.Π. γ' 483.0.

¹⁴ Παλιότερα ο στίχος λεγόταν *Μπλούδι μου κόκκινου ...* Δες Ν.Π. γ' 3.0.

7. Ο ΓΚΙΩΡΓΚΑΣ¹⁵
Τραγούδησε ο Γιώργος Σταματιάδης

1
*Ήταν Μαΐου πρώτη¹⁶
νύχτα ώρα εφτά,
σκοτώσανε το Γκιώργκα
του ρίζανε θηλιά.*

2
*Γκιώργκα μου ζακουσμένε
σ' όλον το ντουινιά,
που σ' έτριμαν οι Τούρκοι
κι όλ(η) η Αρβανιτιά.*

3
*Δεν έβγαζες ρουβέλι
να τους εσκότωνες,
δεν έβγαζες μαχαίρι
να τους μαχαίρωνες.*

4
*Μάνα μ', δεν ήταν ένας,
μάνα μ', δεν ήταν δυο,
μον ήταν τρεις και πέντε
και όλο το χωριό.*

5
*Μάνα μ', δεν ήταν ζένοι
ούτε και μακρινοί,
μον ήτανε οι φίλοι μου
και όλνοι οι ντραγατοί.¹⁷*

¹⁵ Ο Γκιώργκας, ο Γεώργιος Χαχόλας, και η γυναίκα του Αγγλικώ ήταν Νιγριτινοί.
Το περιστατικό συνέβη το 1898.

¹⁶ Άλλοι τραγουδιστές στην πρώτη στροφή τραγουδούν,
*Του χίλια ουχτακόσια
ιννιήκουντα ουχτώ
σκοτώσανε το Γκιώργκα
στη μέση σου χουριό.*

¹⁷ Σε μια 6η στροφή κατονομάζονται οι πιθανοί δράστες, οι τραγουδιστές όμως
την αποφεύγουν. Δες και Ν.Π. γ' 361.0.

8. Ο ΝΙΚΟΛΑΣ¹⁸
Τραγούδησε ο Γιώργος Σταματιάδης

*Αυτό του καλουκαίρι μαύρου του πέρασα
δεν είδα του Νικόλα, τον αραθύμψα
Έμαθα, Μαριγώ μου, θα αφήκς του μαχαλά,
θα πας μες στα σπιτάλια να εύρεις γιατρεία
Ας πάου, βρε Νικόλα, ας πάου να γιατριφτώ,
σι δικαπέντι μέρις βρε Νικόλα, θα έρτου να σι βρω.¹⁹
Πέρασαν δικαπέντι πέρασαν κουσιδνό,
κακό χαμπέρι ήρτι στον Νικόλα, πέθανι Μαριγώ.
Μην κλαις, βρε Νικουλάκη, μην κλαις μη δέρνισι,
παλικαράκι είσι, Νικουλάκη, ζανά παντρεύισι.*

9. Η ΔΡΟΣΙΑ²⁰
Τραγούδησε ο Γιώργος Σταματιάδης

1
*Όλα τα χιόνια λιώσανε,
όλα ανιλούν κι τρέχουν,
μον της Δρουσιάς μας ου καημός
δεν ανιλά, δεν τρέχει.*

2
*Στέργιους αρραβουιάζιτι
κι παίρνει την Κουτσιώτσα.
Σαν το 'μαθι κι μάνα της
πουλύ την κακουφάνκι.*

3
*Δρουσιά μ' δεν ξέρ(ει) να σκαλίζ(ει),
δεν ξέρ(ει) κι να θιρίζ(ει),
Δρουσιά μ' ξέρ(ει) να πασταλιάζ(ει),
ξέρ(ει) κι να ντιγκιάζ(ει).*

4
*Κι τα τουφέκια πο 'πιφταν
τρία αραδιασμένα.*

¹⁸ Ο Νικόλας, ο Νικόλαος Βούζιος, ήταν παλαιστής από τη Νιγρίτα και η γυναίκα του η Μαριγώ νοσηλεύτηκε για φυματίωση στο σανατόριο του Ασβεστοχωρίου. Δες και Ν.Π. γ' 13.0.

¹⁹ Ο στίχος λεγόταν αλλιώς, *πάλι θα ξαναρθώ.*

²⁰ Η Δροσιά ήταν από τη Νιγρίτα και τελικά παντρεύτηκε *τον Στέργιου.* Δες Ν.Π. γ' 7.0.

10. ΜΙΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΙΡΙΣΤΕΡΑ²¹
Τραγούδησε ο Οδυσσέας Διαμαντής

1
Μια γαλά- κι αμάν γκέλ(ι) αμάν αμάν,
μια γαλάζια πιριστέρα
άντι, μια γαλάζια πιριστέρα
πέτασι κι πάει σιαπέρα.

2
Στου γιαλό- κι αμάν γκέλ(ι) αμάν αμάν,
στου γιαλό γιαλό πιτούσι,
άντι, στου γιαλό γιαλό πιτούσι
κι του ταίρι της ζητούσι.

3
Κι του ται- κι αμάν γκέλ(ι) αμάν αμάν,
κι του ταίρι της ζητούσι,
άντι, κι του ταίρι της ζητούσι
σας περικαλώ, κοράσια.

4
Σας περι- κι αμάν γκέλ(ι) αμάν αμάν,
σας περικαλώ, κοράσια,
άντι σας περικαλώ, κοράσια,
βάλτι μι μέσα στη μέση.

5
Βάλτι μι- κι αμάν γκέλ(ι) αμάν αμάν,
βάλτι μι μέσα στη μέση,
αχ, βάλτι μι μέσα στη μέση
να διαλέξου ποια μ' αρέσει.

6
Να διαλέ- κι αμάν γκέλ(ι) αμάν αμάν,
να διαλέξου ποια μ' αρέσει,
αχ, να διαλέξου ποια μ' αρέσει,
την κουντή και τη γιμάτη.

7
Την κουντή- κι αμάν γκέλ(ι) αμάν αμάν,
την κουντή και τη γιμάτη,
αχ, την κουντή και τη γιμάτη
αυτήν μι γέμισι του μάτι.

²¹ Δεξ Ν.Π. γ' 4.0

11. Ο ΝΤΙΛΗΓΙΑΝΝΗΣ²²
Τραγούδησε ο Οδυσσεύς Διαμαντής

1

*Ποιος είδι απ' τον παλιό καιρό
κι απ' τα παλιά ζαμάνια.*

2

*Του Ντιληγιάν(η) τονν έξιβαν
μι τ' άγριου του βουβάλι,
να κουβαλήσουν μαρμαρόπιτρις
να φκιάζουν μαναστήρια.*

3

*Όπου είχι λάσπις κι βρουχές
τραβούσι του βουβάλι
κι όπου είχι πιτρουσκίματα
τραβούσι Διληγιάννης.*

4

*Κι μάνα τ' τονν αγνάντιβι
από ψηλή ραχούλα.
Αγάλια αγάλια, Γιάννη μου,
μη σκάσεις του βουβάλι.*

5

*Για δες τι μάνα έχου γω
τι σκύλα τι Ουβραί(ι)σσα,
δεν αλυπάτι νιο κουρμί
δεν αλυπάτι νιάτα.*

6

Μον αλυπάτι βούβαλον.

12. ΠΑΠΑ Μ' ΑΛΙΞΑΝΔΡΑΚΗ²³
Τραγούδησε ο Οδυσσεύς Διαμαντής

1

*Παπά μ' Αλιξανδράκη,
βái αμάν αμάν,
παπά μ' Αλιξανδράκη,
δεν το 'κανις καλά.*

2

*Παπά μ' Αλιξανδράκη,
δεν το 'κανις καλά,
μας φίλησες την κόρη
μέσα στην εκκλησιά*

3

*Καν τ' άγια δε φουβήθικις
βái αμάν αμάν,
καν τ' άγια δε φουβήθικις,
βái αμάν αμάν.*

4

*Τα δώδεκα ευαγγέλια
που 'ναι στην εκκλησιά,
παπά μ' Αλιξανδράκη,
δεν το 'κανις καλά*

²² Δες Ν.Π. γ' 384.0

²³ Δες Ν.Π. γ' 6.0

13. ΝΕΙΡΕΥΤΙΚΑ ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟΥ
Τραγουδήσαν: Όλγα Τσίκαλα, Αγγελική Γκόλα.²⁴

- 1
*Νειρεύτηκα ένα όνειρου
πικρό φαρμακουμένου
η αγάπη μου παντρεύεται
κι άλλουν άντρα παίρνει.*
- 2
*Δώδεκα μαύρους στο σταύλο μου
όλους εγώ τους τρέφω.
«Ποιος είναι άξιος κι αγλήγουρους
στον τόπου μ' να μι πάει;»*
- 3
*Κανείς δεν πηλογήθηκε
κανείς δεν πηλουγιέτι
μον γρίβας ο παλιόγριβας
μο κείνους πηλουγιέτι.*
- 4
*«Άμα μι ταγίσεις την ταή
του βράδυ και το τάχ
γω είμι άξιος κι αγλήγουρους
στον τόπου σ' να σι πάου».*
- 5
*Δίνει κλουτσιά στον μαύρο του
στον τόπου του τουν πάει
στου δρόμου -να- που πήγαιναν
βρίσκουν μία μάγια.*
- 6
*«Τίνους είναι μάγια μ' τα όργανα
τίνους κι τα πιχνίδια;»
«Έχου γιο στην ζενιτιά
λείπει δώδεκα χρόνια.*
- 7
*Η νύφη μου παντρεύεται
κι άλλον άντρα παίρνει».
Δίνει κλουτσιά στον μαύρο του
στην εκκλησιά παγαίνει.*
- 8
*Βρίσκει τη νύφη χιριτά
«Όλνοι νύφη μ' τ'ς χιριτάς
χιρέτα μι κι μένα,
το δαχτυλίδι που φοράς*
- 9
*είνι πρώτ(η) αρραβόνα».
Κι νύφ(η) άμα τ' άκουσι
ρίχνει τα τέλια κάτου
κι του λιβέντη άρπαζι.*

²⁴ Η Αγγελική Γκόλα τραγουδήσε μια παραλλαγή του ίδιου τραγουδιού.
Δες Ν.Π. γ' 401.0

14. ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ²⁵
Τραγούδησε η Θεοδώρα Δ. Σταμούλη

Χιλιδόνα

1
*Χιλιδόνα έρχιτι
απού τη μαύρη θάλασσα,²⁶
έκατσι κι λάλησι
κι πυργουθιμέλιουσι.*

3
*Σήκου συ, νοικουκυρά,
βάλι τα γαλέτσια σου,
σέβα στου κιλάρι σου
να μας δώσεις πέντι αβγά.*

5
*Μαρτς μας ήρτι,
καλώς μας ήρτι,
τα λουλούδια ανοίγουν,
η γης μυρίζ(ει).*

2
*Μάρτη μάρτη μου καλέ
κι Φλιβάρη φουβιρέ,
που 'φιρις τα γράμματα
γράμματα βασιλικά.*

4
*Δώσι μας τα πέντι αβγά,
κράτα συ την κλουσαριά,
να γιννά κι να κλουσά
κι να σέρνει τα πουλιά.*

6
*όζου ψυλλουπόντικας,
μέσα γεια κι πασχαλιά
μι τα κόκκινα τ' αβγά.*

²⁵ Το τραγουδούσαν τα μικρά παιδιά την πρώτη του Μάρτη από σπίτι σε σπίτι, περιστρέφοντας ένα ομοίωμα χελιδονιού, εξάρτημα μιας ξύλινης κατασκευής. Δες και Ν.Π. α', σελ. 234.

²⁶ Ο στίχος λεγόταν αλλιώς, *που μέσα 'π' του Μισίρι*. Δες Ν.Π. γ' 586.0.

15. ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ²⁷

Τραγουδίσαν:

Ελένη Γερακούδη (1921)²⁸, Άννα Κινά (1941), Γραμμάτω Λουκάνη (1918), Φωτεινή Κ. Μπάγκαλα (1920), Βασιλική Νούλη (1915), Αθανασία Παπίκα (1928), Βαγγελιώ Παπίκα (1921), Ειρήνη Παπίκα (1960), Φωτεινή Παπίκα (1926), Φωτεινή Πασχαλούδη (1945), Θεοδώρα Σταμούλη (1923), Ευαγγελία Φουρλάκη (1938), Δήμητρα Φρούτη (1918).

α'. Σ(ι) αυτά τα σπίτια που 'ρταμι²⁹
Για το νοικοκύρη

*Σ(ι) αυτά τα σπίτια που 'ρταμι
στ' ανώια τα μιγάλα³⁰
να, μαρ', δω έχει μια μηλιά
που κάν(ει) χρυσά κουλνάρια.*

*Στο 'να κοιμάτι Παναγιά
κι στ' άλλου άγιους Γιώργης
στου τρίτου του καλύτερου
κοιμάτι νοικοκύρη.*

β'. Λιβέντη μ', τι πυκνουπιρνάς
Για παλικάρι της παντρειάς

1
*«Λιβέντη μ', τι πυκνουπιρνάς
κι τι πυκνουραδίζεις,
μον τα κουντούρια που χαλνάς
ζιαγουρασμό δεν έχουν.*

2
*Σύρι να πεις τη μάνα σου
για να σι 'ρραβονιάσει,
να πάρεις νύφ(η) από μακριά
κι νύφ(η) από τα ζένα».*

3
*«Δε θέλου νύφ(η) από μακριά
κι νύφ(η) από τα ζένα,
μον θέλου τη γειτόνισσα
γειτόνισσα διρμόνισσα.*

4
*Διρμόνιασι τη γειτονιά
κι όλα τα παλικάρια
διρμόνιασι κι μένανε
που μ' έχει μάνα μ' ένανε».*

²⁷ Τα τραγούδια του Λάζαρου τα τραγουδούσαν χορεύοντας οι *λαζαρίνις* το Σάββατο του Λαζάρου, γυρνώντας από σπίτι σε σπίτι και διάλεγαν για κάθε περίπτωση ανάλογο τραγούδι. Για το έθιμο και άλλα τρ. του Λάζαρου δεξ Ν.Π. β'.

²⁸ Στις παρενθέσεις φαίνεται το έτος γέννησής των γυναικών που τραγουδίσαν.

²⁹ Για την αντιστοίχιση των τραγουδιών του Λάζαρου με τα τραγούδια του Ν.Π. γ', δεξ για το α' το 589.0, για το β' το 631.0, για το γ' το 634.0, για το δ' το 630.0, για το ε' το 626.0, για το στ' το 606.0, για το ζ' το 627.0, για το η' το 649.1, θ' στο 649.0.

³⁰ Στα χαμηλά σπίτια ο στίχος λεγόταν, *στα μαρμαρουστρουμένα*.

γ'. Μπρε γω σι ξέρου ποια αγαπάς
Για παλικάρι της παντρειάς

«Μπρε, γω σι ξέρου ποια αγαπάς
μα δεν του φανιρώνου,
του κουριτσούδι π' αγαπάς
μκρό είναι του καημένου».

«Μικρό είναι για τη μάνα του
τρανό για την αγάπη,
το δαχτυλίδι που φορεί
δικό μ' είναι τ' ασήμι.

Σتون κουγιουμτζή του πήγινα
δαχλίδι να του κάνου,
δαχλίδι χρυσοδάχτυλου,
χρυσό μαλαματένιου».

δ'. Όλου λιβέντης πирπατείς
Για παλικάρι της παντρειάς

Όλου λιβέντης πирπατείς,
λιβέντισσα θα πάρεις.
Φουρείς γιλέκου κόκκινου,
ζαμπουκατέ ζουνάρι,
φουρούσις κι στον ίλιγγου
ζαμπίλι κι ζαμπάκι

κι σ(ι) είδι μια γειτόνισσα,
κουνη γειτονισσούλα
κι σ(ι) είδι σι λιμπίστικι,
γαμπρό θέλ(ει) να σι κάνει.
Γαμπρό στη θυγατέρα της
γαμπρό στα δυο της μάτια.

ε'. Προυξινιτάδης έρχουντι
Για κορίτσι της παντρειάς

Προυξινιτάδης έρχουντι
'πού μέσα από την Πόλη.

Ρουτούσαν κι ξαναρουτούν
πού νά βρουν τέτοια κόρη,
τέτοια ψηλή τέτοια λιγνή,
τέτοια μαυρουματούσα,

που 'νι του μάτι τ'ς σαν ιλιά,
του φρύδι τ'ς σα γαϊτάνι,
του δόλιου του ματόφυλλου
ζιαγουρασμό δεν έχει.

στ'. Μαρή καφκίτσα μ' ανοιχτιά
Για νιόπαντρη γυναίκα

Μαρή καφκίτσα μ' ανοιχτιά
κι κούπα μ' ασημένα,
πώς έδουσις κι φούντουσις

κι απόλυκις κουλνάρια,
κουλνάρια χρυσοκόλναρα
χρυσά μαλαματένια.

ζ'. Λέν(η) τη λεν τη μια
Για μοναχοκόρη

Λέν(η) τη λεν τη μια
που έχ(ει) η μάνα της,
μικρή κι χαϊδιμένη.
Στα σύννιφα την έκρυβι
να μην την εβασκάνουν
κι σκόρπισαν τα σύννιφα
κι φάνηκι η κόρη

και πέρασι κι έναςπραματιφής
και πέφτει και λιγώθη.
Σήκου σήκου, καλέπραματευτή,
γαμπρόν για να σι κάνου,
γαμπρόν στη θυγατέρα μου
γαμπρόν στα δυο μου μάτια

η'. Ξινιτιμένου μου πουλί 1
Για σπίτι που είχε ξενητεμένο

Ξινιτιμένου μου πουλί
κι παραπουνιμένου,
η ξινιτιά σι χαίριτι
κι μάνα τουν καημό της.³¹

Γράφου χαρτί κι προβουδώ,
γράφου χαρτί κι στέλνου,
ας έρτ(ει) ας έρτει του πουλί,
ας έρτ(ει) του χελιδόνι.

Όταν κινήσει για να 'ρτει,
να κάνει καλουκαίρι,
κι όταν δα πάει πίσου του,
να στράφτει να βρουντάει.

θ'. Ξινιτιμένου μου πουλί 2
Για σπίτι που είχε ξενητεμένο

Ξινιτιμένου μου πουλί
κι παραπουνιμένου,
η ξινιτιά σι χαίριτι
κι μάνα τουν καημό της.
Αρρώστησα θιρμάθηκα,
βαριά για να πιθάνου.
Γράφου γράμμα του προβουδώ

γράφου γραφή του στέλνου,
ας έρτ(ει) ας έρτει του πουλί μ',
ας έρτ(ει) του χελιδόνι μ'.
Όταν έχει χιόνια κι βρουχές,
να βάζει τα παπούτσια,
όταν έχει ξισιριά πουλό,
να βάζει τα τσαρούχια.

³¹ Ο στίχος είναι αλλιώς, κι γω έχου τουν καημό σου.

16. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΖΩΗ³²

α'. Ταχταρίσματα

1.

*Τούμπα τούμπα τούμπαμπα,
έχουμι κι μεις κουρτσούδ(ι),
έχ(ει) κι βασιλιάς πιδούδ(ι).
Α να τα παντρέψουμι,
να τ' αρραβονιάσουμι,
να τα δώσουμι προικιά,*

*τ'ς αχιλώνας τα βρακιά,
να τα δώσουμι σιντούκια,
τ'ς αχιλώνας τα καβούκια.
Τ' άλλα τα καλύτερα
μια κουπάνα πίτυρα.*

2.

*Ντάντσιου κούντσιου
πού θα πας μπαμπούδα
θα πάου στην κρανούδα
να κόψου μια βιργούδα
να δείρουμι του γάτου*

*πο 'φαγι τα ψάρια
κι άφσι τα αγκάθια
ψιτ που δω ψιτ που κει
πάει μες τ'ς (Μαρίας) του βρακί.*

3.

*Χορεύει ο ντάνκους
μες στο μεσημέρι,
φουρεί παπούτσια
από βαλάνι φλέτσι.
Ντάχτιριντι του λέγανε*

*κι όλοι το χορεύανε.
Ντάχτιριντι στο γάμο του,
να χορεύει η μάνα του.
Κι στα παντρολόγια του
να χορεύ(ουν) τα σόια του.*

4.

*Στράτα στρατούδα
πού δα πας μαρούδα
δα πάου στην Καλλιουπούδα
να την κάνου γ(ι')του γ(ι')του.*

5.

*Πάει λαγός να πει νιρό
'τ'ς Φουτεινούδας του λιμό
γ(ι')του γ(ι')του γ(ι')του.*

- Στο 1, ο 2ος στίχος λέγεται αλλιώς: *έχου γω ένα κουρτσούδ(ι).*
- Στο 2, το τελευταίο δίστιχο λέγεται αλλιώς: *όλα για τον/την (όνομα).*
- Κατά τη διάρκεια της απαγγελίας στα 4 και 5, η μάνα κινούσε το δείκτη και το μεσαίο δάχτυλο πάνω στο σώμα του μωρού παριστάνοντας τον βηματισμό και στο τέλος γαργαλούσε το μωρό της.

³² Για τα τραγούδια της παιδικής ζωής δε Ν.Π. γ' από 683.0 έως 754.0.

β'. Νανουρίσματα

1.
Υπνε που παίρνεις τα μικρά
έλα πάρε και τούτο,
μικρό μικρό σου το 'δουσα
μεγάλο φέρε μου το.
Νάνι νάνι
κι όπου του πουνεί να γιάνει. | 2.
Έλα ύπνι πάρι του/να του πάρεις
να του πας σ' παπά τα' αμπέλ(ι)
να του δώσ(ει) παπάς σταφλούδ(ι)
κι παπαδιά ένα κλικούδ(ι)
ω! ω! του κουρτσούδ(ι) μας του καλό. |
|---|---|

- Στον τελευταίο στίχο του 2, η μάνα χρησ. ανάλογα και τη λέξη *πιδούδ(ι)*, ενώ μετά το τέλος του συνέχιζε με ελαφρά χτυπήματα στην πλάτη του μωρού.

γ'. Τραγούδια από τα παιχνίδια.

1.
Τσιουμ τσιουμ του λιφτό
του λιφτό του λιφτουκάρι
σέρνει μπάμπου του κουντάρι
και χτυπάει τον ουρανό.
Ουρανό κουτσουρανό
πού 'ν' του πιδί που βάφτισις;
Έπισι κι πέθανι	με στην κυρά την Παναγιά
πο 'χει ανώια κι κατώια
κι κλειδιά κι κλειτσινάρια
π' ανιβαίνουν τα πιτινάρια
κι φουνάζουν
ντοζ ντοζ πιπιλιά,
έβγα όζου κατρουλιά.
• Στο παιχν. τσιουμ τσιουμ του λιφτό.
2.
Έχου μια ικκλησούδα,
που έχ(ει) δυο παραθρούδια,
που έχ(ει) κι μια πουρτούδα	κι έχ(ει) μια καμπανούδα,
που κάν(ει) ντάγκα ντάγκα.
• Στο παιχνίδι ικκλησούδα.
3.
Κ(ι')ρι κ(ι')ρι πλάκα
γύρισι κι πίσου
σιδηρένιους κόπανους	μ' έδερνι μι σκότουни
κι πάλι μι καλόπιανι.
• Στο παιχνίδι κ(ι')ρι κ(ι')ρι πλάκα.
4.
Του πλας κόρη μ' του πλας;
Του πλω κι τ' αγουράζου
μα σαν τ' αρραβονιάσου
μισή κουτσίλα δεν σι δίνου.
• Στο παιχνίδι σκαμνούδια.	5.
Έρτι μια γριά 'π' την πόλη
κι έφιρι του χάσι χάσι,
Παναγίτσα μου να χάσει.
• Ευχές για να χάσει ο συμπαίκτης.

στ'. Διάφορα έμμετρα

1.
*Κόλιντα μπάμπου κόλιντα
τρεις χιλιάδες πρόβατα
κι άλλα τόσα γίδια*
*δο μ' κυρά μ' καρύδια
γιατί θα σι σπασ' τα κираμίδια*
• Από έθιμο των Χριστουγέννων.
2.
*Ήλιους κι βρουχή
παντρεύονται φτουχοί.
Ήλιους κι χιόν(ι),
παντρεύονται γειτόν(οι).*
*Ήλιους κι φιγγάρι
παντρεύονται γαδάρ(οι).
Ήλιους κι αέρας
παντρεύονται στα Σέρρας.*
3.
*«Γκλάρι γκλάρι κόπανι,
πού 'νι τα γκλαρούδια σ'
κι τα κουπανούδια σ'».*
*«Νάτα, νάτα πέρα
βρίσκουν μια κουπέλα».*
4.
*Σιάλιαγκι μάλιαγκι
βγάλι τα κέρατά σου*
*να πάμι στην κυρά σου
να διεις τα πρόβατά σου.*
5.
*Ένα δύο τρία,
πήγα στην κυρία,*
*μ' έδουσι ένα πράσου
κόντιψα να κλάσου.*
6.
*Σήμερα Σαββάτου
τ'ν άλλ(η) Κυριακή*
*παντρεύιτι μια γιούφτσα..
μι κόκκινου/παρδαλό βρακί*
7.
*Νύφ(η) μι τα τέλια
γαμπρός μι τα γιουφτέλια.*